

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie Sistematică, Practică și Artă Sacră
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii	Pastorație și Viață liturgică

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	<i>Teologie liturgică și pastorație</i>						
2.2. Titularul activităților de curs	Silviu Tudose						
2.3. Titularul activităților de seminar	Daniel (Chiril) Lovin						
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1,2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	F

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	3+3	3.2. Din care Curs	2+2	3.3. Seminar	1+1
3.4. Total ore din planul de învățământ	78	3.5. Din care Curs	52	3.6. Seminar	26
Distribuția fondului de timp					50
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					50
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					6
Tutorat					20
Alte activități					16
3.7. Total ore de studiu individual					172
3.8. Total ore pe semestru					125
3.9. Număr de credite					6+6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Sală dotată cu tablă și cu proiector</i>
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<i>Sală dotată cu tablă și cu proiector</i>

6. Rezultatele învățării

Codificare Rezultat	REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII		
	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie
R1	Studentul/absolventul descrie și clasifică ceremoniile, riturile și ritualurile creștine (generale sau specifice unor grupuri), în evoluția lor istorică și în situația actuală.	Studentul/absolventul oficiază acte de ritual și utilizează textele sacramentale în timpul ceremoniilor, cum ar fi Dumnezeiasca Liturghie, Sfintele Taine, ierurgiile și alte rânduieli religioase.	Studentul/absolventul (sub condiția hirotonirii) ia decizii privind oportunitatea și tipul de rituri și ritualuri necesare a fi aplicate în contexte specifice și în funcție de realitățile și nevoile individuale și comunitare.
R2	Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul timpului.	Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice.	Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepte noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor.
R3	Absolventul cunoaște teorii și limbaje muzicale	Folosește melodii învățate, interpretează vocal sau instrumental piese muzicale în cadrul riturilor liturgice.	Alege și distribuie adecvat piese muzicale, potrivit cu contextele liturgice.
R6	Absolventul cunoaște metodologia teoretică utilizată în cercetarea științifică ce constă în efectuarea unor analize de fond, construirea unei ipoteze, testarea acesteia, evaluarea datelor și încheierea rezultatelor.	Absolventul dezvoltă alianțe, contacte sau parteneriate și realizează schimburi de informații cu alte persoane. Promovează colaborările integrate și deschise în cadrul cărora diferite părți interesate creează în comun inovații și cercetare cu o valoare bine determinată. Își creează profilul sau marca personală și se face vizibil(ă) și accesibil(ă) în medii de relaționare față în față și online.	Absolventul dă dovadă de considerație față de ceilalți, precum și de colegialitate. Ascultă, oferă feedback și răspunde în mod perceptiv altora, ceea ce implică, de asemenea, supravegherea și conducerea personalului într-un cadru profesional. Redactează și editează texte științifice, academice sau administrative pe diferite teme, cu rigoare deontologică.
R7	Absolventul deosebește diferitele modalități de	Absolventul analizează și evaluează critic	Absolventul descoperă și dezvoltă o perspectivă

	desfășurare a ghidajului spiritual din perspectivă ortodoxă, îmbinând elementele tradiționale ale pastorației cu metode moderne de leadership religios.	concepțe teologice complexe și integrează cunoștințele în formarea unei perspective pastorale autentice.	individuală cu privire la rolurile, semnificația și scopul pastorației ortodoxe.
--	---	--	--

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere. Prezentarea obiectivelor cursului și a bibliografiei	prelegere	2 ore
2. Teologia locașului de cult – istorie și semnificație (I)	prelegere	2 ore
3. Teologia locașului de cult – istorie și semnificație (II)	prelegere	2 ore
4. Dimensiunea pastoral-liturgică a Praznicului Nașterii Domnului – tradiție și actualitate	prelegere	2 ore
5. Dimensiunea pastoral-liturgică a Praznicului Botezului Domnului – tradiție și actualitate	prelegere	2 ore
6. Dimensiunea pastoral-liturgică a Praznicului Învierii Domnului – tradiție și actualitate	prelegere	2 ore
7. Înțelesul postul creștin – abordare pastorală.	prelegere	2 ore
8. Slujire liturgică și pastorație: abateri tipiconale, practici neliturgice și metode nepastorale privitoare la Proscomidie	prelegere	2 ore
9. Slujire liturgică și pastorație: abateri tipiconale, practici neliturgice și metode nepastorale privitoare la Liturgia Catehumenilor	prelegere	2 ore
10. Slujire liturgică și pastorație: abateri tipiconale, practici neliturgice și metode nepastorale privitoare la Liturgia Credincioșilor (I)	prelegere	2 ore
11. Slujire liturgică și pastorație: abateri tipiconale, practici neliturgice și metode nepastorale privitoare la Liturgia Credincioșilor (II)	prelegere	2 ore
12. Anaforaua liturgică – analiză istorică	prelegere	2 ore
13. Anaforaua liturgică – perspective interconfesionale	prelegere	2 ore
14. Epicleza euharistică în Bisericile Ortodoxă, Romano-Catolică și Vechi-Orientale	prelegere	2 ore
15. Recapitularea și aprofundarea tematicii semestrului I	prelegere	2 ore

16. Abateri tipiconale și practici neliturgice întâlnite la ierurgiile prilejuite de nașterea omului și la Sfintele Taine ale Botezului și Mirungerii (I)	prelegere	2 ore
17. Abateri tipiconale și practici neliturgice întâlnite la ierurgiile prilejuite de nașterea omului și la Sfintele Taine ale Botezului și Mirungerii (II)	prelegere	2 ore
18. Abateri tipiconale, practici neliturgice și necanonice întâlnite la Taina Cununiei	prelegere	2 ore
19. Abateri tipiconale, practici neliturgice și necanonice întâlnite la Taina Sfântului Maslu	prelegere	2 ore
20. Taina Pocăinței – marile etape istorice (I)	prelegere	2 ore
21. Taina Pocăinței – marile etape istorice (II)	prelegere	2 ore
22. Molitfele Sfântului Vasile – abordare canonică, liturgică și pastorală	prelegere	2 ore
23. Abateri tipiconale, practici neliturgice și deviații canonice întâlnite la Taina Spovedaniei.	prelegere	2 ore
24. Abateri tipiconale, practici neliturgice și deviații canonice întâlnite la ierurgii	prelegere	2 ore
25. Recapitularea și aprofundarea tematicii semestrului II	prelegere	2 ore

Bibliografie

- BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, „*Vremea este a face Domnului!...*”. *Studii de teologie liturgică și artă creștină*, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. II.
- BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Bucuria sfințitoare a Liturghiei. Studii de teologie liturgică*. Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. III.
- BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, „*Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate!...*”. *Studii de teologie pastorală, predici și cuvântări*, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. IV.
- CÂNDEA, pr. prof. dr. Spiridon, *Cultul divin și pastorația creștină – factor de promovare a vieții religioase*, în „*Biserica Ortodoxă Română*”, an 1961, nr. 11-12, pp. 1194-1205.
- CIOBOTEA, PF Patriarh Daniel, *Făclii de Înviere. Înțelesuri ale Sfintelor Paști*, Editura Basilica, București, 2008 (ediția a III-a).
- CIOBOTEA, PF Patriarh Daniel, *Teologie și spiritualitate*, Editura Basilica, București, 2010.
- COMAN, pr. prof. dr. Ioan, *Sensul preoției la Sfinții Părinți*, în „*Studii Teologice*”, an I (1949), nr. 9-10, pp. 739-762.
- COMAN, PS Episcop Vasile, *Scrieri de Teologie liturgică și pastorală*, Oradea, 1983.
- ICĂ, diac. prof. dr. Ioan jr., *Canonul Ortodoxiei (I). Canonul apostolic al primelor secole*, Editura Deisis, /Stavropoleos, Sibiu, 2008.
- LARCHET, Jean-Claude, *Viața liturgică*, Editura Doxologia, Iași, 2017.
- NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. I și II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996 și 2001, vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.
- NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., Idem, *Parohia – spațiu de activitate pastoral-misionară a preotului*, în „*Glasul Bisericii*”, an LVII (2001), nr. 1-4, p. 60-77 și în „*Anuarul Facultății de*

Teologie Ortodoxă Patriarhul Justinian”, Editura Universității din București, București, 2001, pp. 499-515.		
7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
Elaborarea și susținerea de referate științifice în funcție de tematica abordată la curs	<i>Discuții și dezbateri</i>	săptămânal: 1 oră seminar
<p>Bibliografie selectivă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, „<i>Vremea este a face Domnului!...</i>”. <i>Studii de teologie liturgică și artă creștină</i>, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. II. - BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, <i>Bucuria sfințitoare a Liturghiei. Studii de teologie liturgică</i>. Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. III. - BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, „<i>Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate!...</i>”. <i>Studii de teologie pastorală, predici și cuvântări</i>, Editura Andreiana, Sibiu, 2014, vol. IV. - CÂNDEA, pr. prof. dr. Spiridon, <i>Cultul divin și pastorația creștină – factor de promovare a vieții religioase</i>, în „Biserica Ortodoxă Română”, an 1961, nr. 11-12, pp. 1194-1205. - CIOBOTEA, PF Patriarh Daniel, <i>Făclii de Înviere. Înțelesuri ale Sfintelor Paști</i>, Editura Basilica, București, 2008 (ediția a III-a). - CIOBOTEA, PF Patriarh Daniel, <i>Teologie și spiritualitate</i>, Editura Basilica, București, 2010. - COMAN, pr. prof. dr. Ioan, <i>Sensul preoției la Sfinții Părinți</i>, în „Studii Teologice”, an I (1949), nr. 9-10, pp. 739-762. - COMAN, PS Episcop Vasile, <i>Scrieri de Teologie liturgică și pastorală</i>, Oradea, 1983. - ICA, diac. prof. dr. Ioan jr., <i>Canonul Ortodoxiei (I). Canonul apostolic al primelor secole</i>, Editura Deisis, /Stavropoleos, Sibiu, 2008. - LARCHET, Jean-Claude, <i>Viața liturgică</i>, Editura Doxologia, Iași, 2017. - NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., <i>Tradiție și înnoire în slujirea liturgică</i>, vol. I și II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996 și 2001, vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004. - NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., Idem, <i>Parohia – spațiu de activitate pastoral-misionară a preotului</i>, în „Glasul Bisericii”, an LVII (2001), nr. 1-4, p. 60-77 și în „Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă Patriarhul Justinian”, Editura Universității din București, București, 2001, pp. 499-515. 		

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Există o legătură directă între conținuturile enunțate și strategiile pastorale ale Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, care coordonează direct activitatea în domeniu.
--

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Colocviu</i>	70%
9.5. Seminar	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Test de evaluare</i>	15%
	<i>- Activitate la seminar</i>	-	15%

Standard minimum de performanță	Rezolvarea unor itemi de evaluare cu grad mediu de complexitate, folosind cunoștințele acumulate
--	--

Data Completării

30.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

01.10.2025

Semnătura Directorului de Departament